

Byråds- og Direktionssekretariatet

Dato: 25. februar 2020

Sagsbehandler: Thomas Overgaard Jensen

Direkte tlf.: 7376 6369

E-mail: toje@aabenraa.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Analyse	4
Mål for bosætningsindsatsen	14
Målgrupper for bosætningsindsatsen	15

Indledning

Tiltrækning, modtagelse og fastholdelse. Aabenraa Kommune vil tiltrække flere borgere frem mod 2025.

Aabenraa Kommune yder og har ydet en mangeårig indsats for at gøre kommunen til et bedre sted at bo, leve, arbejde og drive virksomhed i. Resultaterne er mange, herunder byfornyelsesprojekter, udviklingsprojekter i mange lokalsamfund, et fuldt udbygget akutsygehus, nye skoler og daginstitutioner, nyt campus for de studerende, ny Arena Aabenraa og store datacenterinvesteringer.

Aabenraa Kommunes strategiske tilgang til udvikling og vækst tager afsæt i vores Vækststrategi Sund Vækst 2018-2030, dens mission om *Det Gode Liv* og den tilhørende Vækstplan 2022, der konkretiserer målsætningerne i Sund Vækst. En indsats, som vi i dag står på skuldrene af, og som gør, at vi har meget at tilbyde.

Attraktive arbejdspladser og uddannelser, trygge boligkvarterer, aktive lokalmiljøer, friheden og pladsen i boliger på landet, samt skoler og institutioner i store og små samfund. Det hele placeret midt i Sønderjylland og en imødekommende flersproget kultur i en dynamisk grænseregion. Det nyder knap 59.000 godt af hver dag. Således er Aabenraa Kommunes indbyggertal per 1. oktober 2019 58.780 borgere.

Ved kommunesammenlægningen i 2007 var vi 60.044, men ca. 1.000 borgere forlod os frem til 2015, hvor befolkningstallet først stabiliserede sig og siden begyndte at vokse svagt i takt med, at Danmark langsomt overvandt finanskrisen.

Men vi vil gerne være flere. Vores arbejdspladser kan bruge flere medarbejdere i produktion, i sundhedssektoren, i udvikling og innovation, i finansvirksomheder og administration, på vores uddannelser og i landbruget. Vores mål er at øge antallet af tilflyttere til kommunen.

Målet er ambitiøst, fordi det går imod udviklingen i samfundet og den forventede stigende urbanisering, hvor danskerne søger mod de største byer og kommunerne rundt om dem. Derfor oplever kommuner længere væk fra de største byer, at mange unge forlader dem efter ungdomsuddannelse pga. videreuddannelse eller det første job, og at ikke alle vender tilbage.

Aabenraa Kommune modtog i 2018 3.278 tilflyttere, mens 3.256 flyttede væk. 542 blev født i Aabenraa Kommune og 636 døde. I 2016 havde vi 10.500 indpendlere til kommunens arbejdspladser, heraf 1.600 fra udlandet, mens 7.800 pendlede til arbejdspladser uden for kommunen. Her ligger mulighederne samtidig, fordi Aabenraa Kommune har de jobs og de uddannelser, som danskerne enten pendler eller flytter efter.

Dette notat udgør grundlaget for vores bosætningsarbejde, og på de følgende sider udpeger vi vores veje til at få flere tilflyttere frem mod 2025. Der indledes med en analyse af Aabenraa Kommunes demografi, befolkningsudvikling, befolknings sammensætning, flyttemønstre og pendlerforhold. Dernæst besvarer vi de centrale spørgsmål om, hvilke tilflyttere vi har størst mulighed for at tiltrække, hvad der kan få dem til at flytte hertil, hvordan vi modtager dem bedst, og hvordan vi får flere til at blive.

Det er vigtigt at understrege, at bosætningsindsatsen har fokus på bosætning i både byer og landdistrikterne, ligesom landsbyer og lokalsamfund spiller en vigtig rolle, når det gælder de handlinger og indsatser, der skal styrke vores evne til at tiltrække, modtage og fastholde nye borgere.

I arbejdet med at sætte en fælles retning for Aabenraa Kommunes bosætningsarbejde er der hentet inspiration i Esbjerg Kommune, Fredericia Kommune, Frederikshavn Kommune, Haderslev Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Sønderborg Kommune og Tønder Kommune. Dertil er der afholdt møder med en række ejendomsmæglere, banker og store arbejdsgivere i Aabenraa Kommune, uddannelsesinstitutioner samt gennemført interviews med tilflyttere fra de udvalgte målgrupper. Endelig bygger vores arbejde på både nationale og regionale data, data hentet i Aabenraa Kommunes egen organisation, samt dansk forskning på området.

Der er foreløbigt udarbejdet en handlingsplan for årene 2020-21, som konkret udpeger Aabenraa Kommunes indsatser for at tiltrække, modtage og fastholde flere borgere. Handlingskataloget skitserer endvidere en række indsatser, der skal styrke Aabenraa Kommunes data- og vidensgrundlag for bosætningsindsatsen. Det styrkede grundlag vil indgå i et årligt serviceeftersyn af handlingskataloget og kan afdække et behov for nye og mere strategiske handlinger. Når handlingsplanen skal revideres og fornyes første gang ultimo 2022, vil dette ske parallelt med opstarten af den proces, der skal forny Sund Vækst og den tilhørende Vækstplan 2022.

Hvor den demografiske udvikling for Aabenraa Kommune gør det vanskeligt at lægge sig fast på et måltal for en samlet vækst i befolkningstallet, så sigter vi i stedet efter et måltal for væksten i antal tilflyttere, som er det delkomponent i befolkningstallet, vi bedst selv kan påvirke.

Det overordnede mål er derfor at tiltrække flere borgere til Aabenraa Kommune frem mod 2025.

Dette notat er et internt redskab, der udgør grundlaget for Aabenraa Kommunes bosætningsindsats. Samtidig danner notatet grundlag for Byrådets, Direktionens og medarbejdernes eksterne kommunikation om bosætningsindsatsen og den branding, der skal understøtte tiltrækningen af flere borgere til Aabenraa Kommune, jf. handlingskataloget. Handlingskataloget vil være et centralt element i den eksterne kommunikation.

Analyse

Dette afsnit præsenterer en række af de centrale data og analyser, som danner grundlag for de mål, målgrupper og handlinger, som Aabenraa Kommunes bosætningsindsats arbejder efter. Afsnittet beskriver Aabenraa Kommunes demografi, befolkningsudvikling og befolkningens sammensætning. Endelig beskriver afsnittet flyttemønstre og pendlerforhold. Der indledes med en kort præsentation af danskernes flyttemønstre: hvem flytter, hvorfor og hvor langt?

Hvorfor flytter danskerne?

Befolkningens flyttemønstre styres af både strukturelle forhold, dvs. økonomiske forhold, prissætningen på boligmarkedet, udbuddet af boliger og deres beliggenhed, befolkningens egne præferencer og skift i livsfaser. De mest udbredte årsager er ønsket om flere kvadratmeter, en (større) have, og når der skal to navne på postkassen. Men vi rykker også, når vi får nyt job eller indfrier ønsket om en nyere bolig. Børnefamilier flytter primært for at få mere plads og større have, mens singler flytter for at få forandring og komme tættere på byen. Når det kommer til valg af bolig, vejer de praktiske hensyn tungest. Det er vigtigt for os, at vi kan bo mange år i vores nye hjem – de faste udgifter må ikke blive for høje, og det nye hjem skal være nemt at vedligeholde.

Forskning og bosætningsundersøgelser udført af fremforsk.dk viser endvidere, at hverdagen og hverdagens forhold, herunder indkøb, adgang til transport, skoler, daginstitutioner, sportsklubber, fritidsaktiviteter og gode naboer, har langt større betydning i forbindelse med tiltrækning, modtagelse og fastholdelse end store spektakulære kulturbegivenheder og events. Dette bekræftes i en undersøgelse af 3.000 danskeres flyttevaneer gennemført af Dentsu Aegis Network. Svarene viser, at alt det rundt om boligen har stor betydning for danskernes valg af bolig. Der må ikke være for langt til indkøb, transportmulighederne skal være i orden og sammenholdet i nabolaget betyder meget. Undersøgelsen viser samtidigt, at det er vigtigt for boligkøbere at lære lokalområdet at kende, inden de flytter. Flere og flere benytter sig derfor af digitale services som 'Vores Nabolag', hvor man kan dykke helt ned i et nabolag og blive klogere på de områder, som man overvejer at flytte til. I undersøgelsen svarer 94 pct., at boligen er forudsætningen for *Det Gode Liv*.

Danskernes flyttemønstre

Ifølge Danmarks Statistiks opgørelser steg antallet af årlige boligskift fra 840.000 i midt-80'erne til 880.000 i 1996. Efter et mindre fald i de årlige boligskift i 2005 og et større fald til 766.000 flytninger lige efter krisen i 2009, steg flytтеomfanget i 2017 til niveauet før finanskrisen svarende 870.000 flytninger eller ca. 15 pct. af befolkningen. Det betyder, at omkring hver sjette borger skifter adresse hvert år.

De unge flytter typisk 6-8 gange så ofte som deres forældre, mens de ældre kun flytter i mere beskedent omfang. Flyttefrekvensen er således højest blandt unge i alderen 18-29 år, hvor unge flytter hjemmefra, typisk i forbindelse med uddannelse eller arbejde, hvorefter den aldersbetingede flyttefrekvens reduceres drastisk. En god del af flytningerne for de "etablerede" voksne sker i forbindelse med ændringer i familierelationer og pardannelse.

Danskerne flytter generelt over korte afstande. Fra 2006-2017 har mønsteret været ret konstant: Mellemregionale flytninger udgør 10 pct. af det samlede antal flytninger,

de mellemkommunale flytninger udgør ca. en tredjedel og resten (knap 60 pct.) sker internt i kommunerne. De mellemkommunale flytninger er stigende, hvilket gælder både til- og fraflytninger, der begge er steget med 13 pct. fra 2006 til 2017, hvilket formodentlig kan forklares ved, at Danmark i den periode har oplevet en økonomisk krise, hvor folk typisk søger mod de største byer, og sidenhen en økonomisk vækst, hvor folk søger mod yderområderne. Samlet set har de fleste kommuner oplevet et skifte fra underskud til overskud på flyttebalancen i takt med krisens afvikling.

Parcelhuset er danskernes foretrukne boligform

Parcelhuset er den foretrukne boligform for langt hovedparten af den danske befolkning. Således bor mere end 75 pct. af de 35-75 årige i et parcel- eller rækkehus. Blandt yngre, enlige og ældre er rækkehuse og lejligheder, gerne med central beliggenhed i større byer, populære. 50 pct. af de 20-30 årige bor i en etagebolig.

Danskernes flytninger er tæt forbundne med livsfaserne

En væsentlig del af flytningerne har en tæt sammenhæng med livsfaserne, hvor overgangen fra en fase til en anden ofte kan udløse en flytning. Særligt livsfasen, hvor man er ung og endnu ikke har fået børn og/eller købt bolig, er præget af mange flytninger. Omvendt er der livsfaser, hvor man bl.a. af hensyn til børn og partner ikke er så mobil. Jo ældre man er, jo mindre mobil er man generelt. Sandsynligheden for, at man flytter, falder med alderen, og flytteafstanden bliver kortere, jo ældre man er.

De yngre angiver ofte pladsproblemer ifm. familiedannelse, uddannelse eller beskæftigelse som årsag til flytning. Ældres flytninger er ofte begrundet i ønske om at reducere boligudgifter, slippe for krævende vedligehold, men også for at sikre sig ældreegnede boliger. De ældre vil helst blive i nuværende kvarter, i et område de kender. Når de ældre flytter lidt længere, flytter de typisk fra landdistrikter/mindre byer mod de større byer af hensyn til indkøb og transport. Især rækkehuse med bynær beliggenhed er attraktive for denne gruppe. Der er et stigende antal aleneboende; især singler under 30, der generelt foretrækker at bo i bymidten i større byer. Børnefamilierne prioriterer udendørs opholdsarealer og boligens kvalitet frem for central beliggenhed.

Kun ca. 20 pct. af flytningerne skyldes den jobmæssige situation, hvorimod skilsmisse, pardannelse og øvrige familiemæssige forhold som tidligere nævnt er årsag til langt de fleste flytninger. Selvom et jobskifte kan være en udløsende faktor for en flytning, er det sandsynligt, at man i forbindelse med jobsøgningen kun har søgt arbejde i de områder, man ønsker at flytte til.

Danskerne er stedbundne og "hjemmefødninge"

Danskerne er karakteriserede ved at være "hjemmefødninge". Således bor 42 pct. som 33-årige i den samme kommune, som da de afsluttede grundskolen, mens 18 pct. bor i samme landsdel, men i en anden kommune. En af hovedårsagerne til stabiliteten i danskernes bosætning er stedstilknytning. Jo tættere relationer man har til de mennesker, som bor i området, og jo længere tid, man har boet det pågældende sted, jo mere vil man være knyttet til det. Stedstilknytning kan også være til det fysiske miljø – fx til en bolig, et lokalområde eller den by eller landsdel man bor i. Af særlig betydning er det sted, man har boet hele eller størstedelen af sin opvækst, og som man ofte har en særlig tilknytning til. Manglende stedstilknytning kan være en årsag til,

at man trods gode beskæftigelsesmuligheder kan have svært ved at tiltrække tilflyttere.

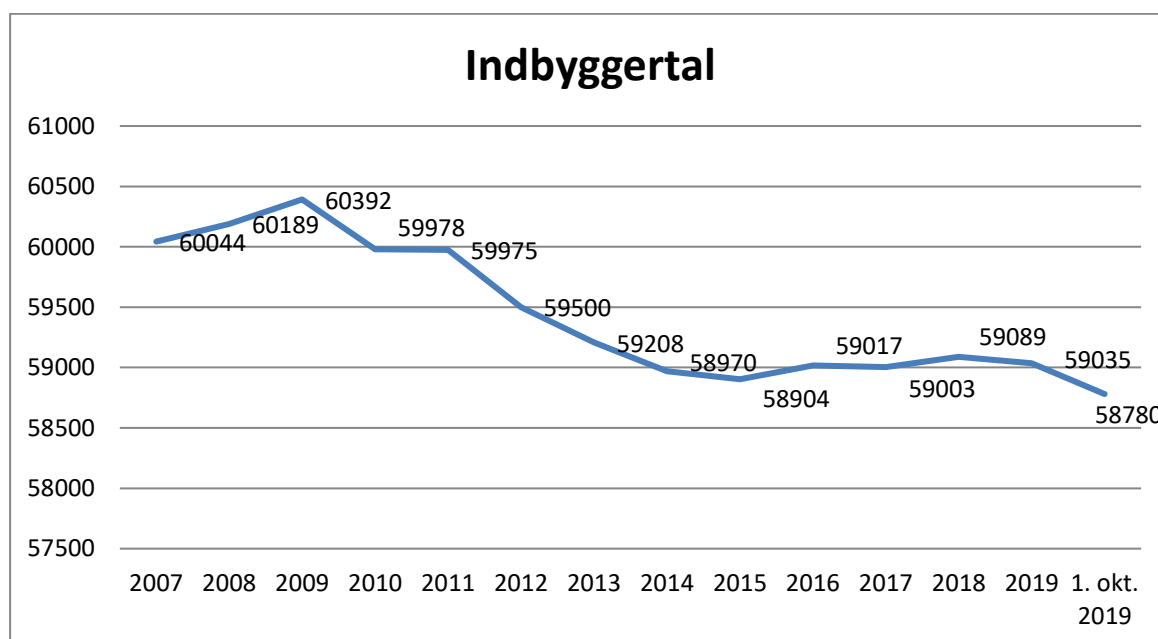
Aabenraa Kommunes demografi

Per 1. oktober 2019 boede der i alt 58.780 personer i Aabenraa Kommune, heraf 29.329 mænd og 29.451 kvinder. Gennemsnitsalderen for indbyggere i Aabenraa Kommune er 44 år. Befolkningsgruppen 50-59 årige udgør en relativt større andel af kommunens befolkningstal (14,9 pct.) ift. landsgennemsnittet på 13,7 pct., mens de 20-29 årige udgør 9,4 pct. mod 13,5 pct. på landsplan. Demografiske fremskrivninger indikerer, at der er udsigt til endnu større forskydninger for så vidt angår de 0-64 årige. Frem mod 2038 ventes antallet af borgere mellem 0-24 år i Aabenraa Kommune reduceret med 7 pct. ift. 2018, mens der er udsigt til en vækst på 5 pct. på landsplan. Antallet af borgere mellem 25-64 år ventes reduceret med 12 pct. ift. 2018, mens der ventes status quo på landsplan. For borgerne over 65 år ventes en stigning i Aabenraa Kommune på 33 pct. ift. 2018, mens der på landsplan ventes en vækst på 37 pct.

Befolkningens uddannelsesniveau adskiller sig på flere parametre fra landsgennemsnittet. 23 pct. af befolkningen har folkeskolens afgangseksamen som højeste uddannelse mod 19 pct. på landsplan, mens 6 pct. har en universitetsuddannelse mod 16 pct. på landsplan. I 2018 var der 27.300 beskæftigede og 28.400 arbejdspladser i kommunen. Beskæftigelsesandelen for de 25-64 årige var i 2016 på 75 pct., hvilket er lidt under landsgennemsnittet, men højere end de tre øvrige sønderjyske kommuner.

Indbyggertallet er stagnerende

Ved kommunesammenlægningen i 2007 boede der 60.044 personer i kommunen. I 2009 toppede befolkningstallet på 60.392 borgere, men efter finanskrisen i 2008 og den medfølgende urbanisering faldt indbyggertallet til 58.904 borgere i 2015. Fra 2015 stabiliseredes indbyggertallet, således at det de seneste fire år har varieret mellem et spænd på 58.780-59.100. Samlet set kan indbyggertallet i Aabenraa betegnes som stagnerende. En betragtning, der bekræftes i Danmarks Statistiks befolkningsprognose, der fremskriver, at Aabenraa Kommune i 2030 vil have 58.950 borgere.

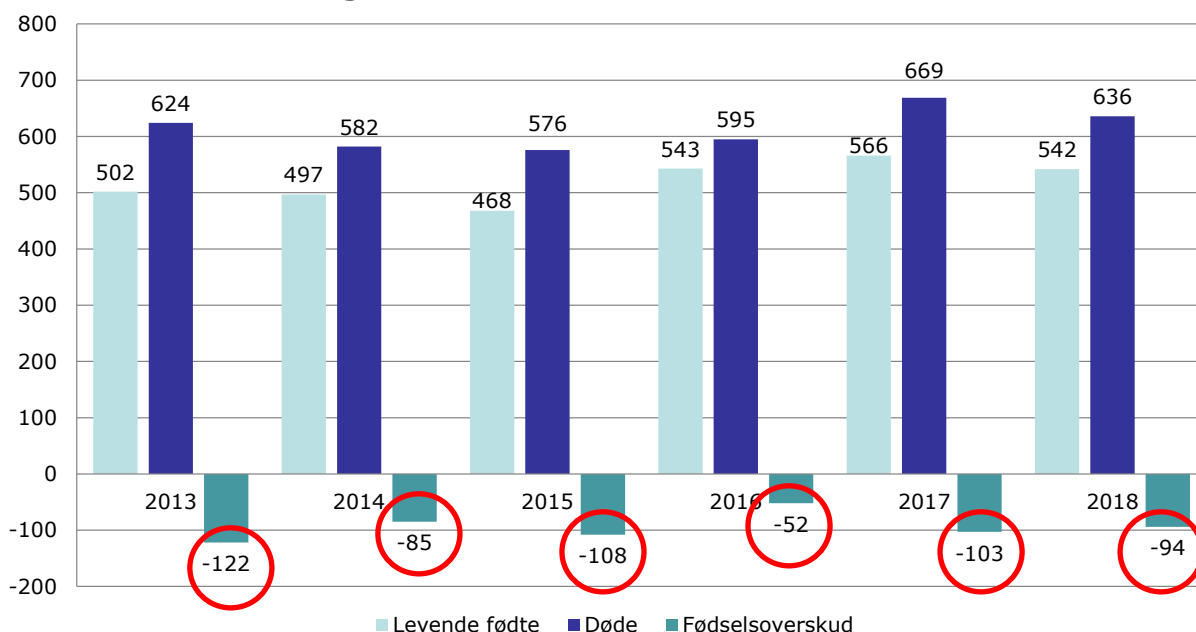

Figuren viser befolkningsudviklingen i Aabenraa Kommune fra 2007-2019. Data opgjort per 1. januar. Kilde: Danmarks Statistik.

Aabenraa Kommune har et fødselsunderskud

Grundlæggende styres befolkningsudviklingen af antal døde, levende fødte, tilflyttere og fraflyttere, hvor sidstnævnte igen kan opdeles i personer, der flytter til og fra øvrige danske kommuner, og i personer, der flytter til og fra udlandet. I tredje kvartal 2019 havde Aabenraa Kommune et fødselsoverskud på 14 personer, hvilket går i mod billedet af en kommune, der hvert år i perioden 2013-2018 har haft et fødselsunderskud. Aabenraa Kommune har således siden 2013 haft et gennemsnitligt fødselsunderskud på 95 borgere. Således fødtes der i gennemsnit 520 børn hvert år i Aabenraa Kommune i perioden 2013-2018, mens der i gennemsnit døde 615 borgere.

Fødsler og dødsfald i Aabenraa Kommune 2013-2018

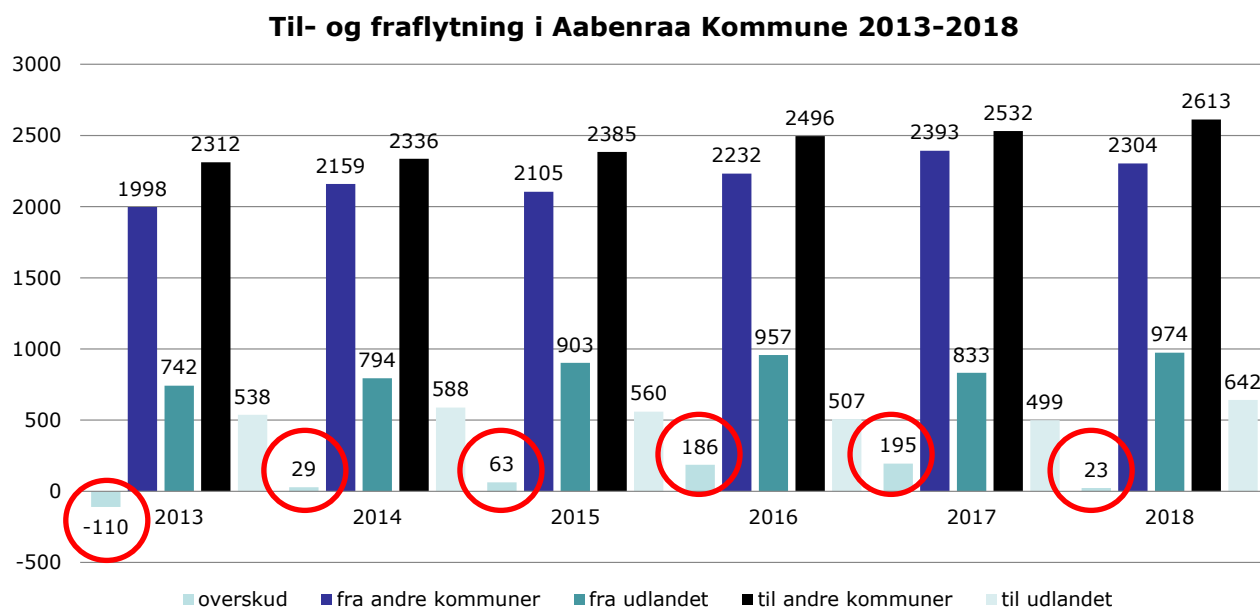
Figuren viser antal fødsler og dødsfald i Aabenraa Kommune fra 2013-2018. Data opgjort ultimo året. Kilde: Danmarks Statistik

Aabenraa Kommune har et tilflytningsoverskud

Hvor Aabenraa Kommune oplever et fødselsunderskud, og dermed mister borgere på den konto, har kommunen siden 2013 haft et tilflytningsoverskud. Tilflytningsoverskuddet varierer over perioden, således at det i 2017 var på 195 borgere og i 2018 på 23 borgere. Gennemsnittet for perioden 2013-2018 er 100 borgere per år.

Tilflytningsoverskuddet dækker imidlertid over betydelig forskelle, da der er en negativ flyttebalance ift. andre danske kommuner, som (mere end) opvejes af en positiv flyttebalance ift. udlandet. I 2018 flyttede 2.613 borgere fra Aabenraa Kommune til en anden dansk kommune, mens 2.304 borgere flyttede til Aabenraa Kommune fra andre danske kommuner, i alt en negativ flyttebalance på 309 borgere. Samme år

indvandrede 974 borgere fra udlandet, mens 642 udvandrede, således at den samlede flyttebalance i 2018 var på 23 borgere. Tilflytningsoverskuddet er således båret af en nettotilflytning fra udlandet.

Figuren viser antal til- og fraflyttede fordelt på andre kommuner og udlandet i Aabenraa Kommune fra 2013-2018. Data opgjort ultimo året. Kilde: Danmarks Statistik

Set i forhold til de danske kommuner har Aabenraa Kommune den største flyttebalance med Sønderborg Kommune. I 2018 oplevede Aabenraa Kommune en tilflytning fra Sønderborg svarende til 436 borgere efterfulgt af Tønder (295), Haderslev (290), Trekantområdet (285) og Aarhusområdet (175). Samtidig oplevede Aabenraa Kommune den største fraflytning til Sønderborg svarende til 488 borgere efterfulgt af Trekantområdet (365), Tønder (298), Haderslev (286) og Aarhusområdet (268). Som det fremgår af disse data, havde Aabenraa Kommune i 2018 en nettotilflytning til Sønderborg og Haderslev Kommune og en nettotilflytning ift. Tønder Kommune. Set over perioden 2013-2018 er den samlede balance på -64 borgere i 2018 ift. de øvrige sønderjyske kommuner. Set ift. Trekantområdet var der i samme periode tale om en nettotilflytning på 324 borgere.

I 2018 skete 41 pct. af de mellemkommunale fraflytninger til de øvrige sønderjyske kommuner. Samme kommuner leverede i 2018 44 pct. af de mellemkommunale tilflytninger. Disse data underbygger forskningen på området, der jf. ovenstående siger, at danskerne flytter over korte afstande.

Flyttemønstre ift. udlandet

I perioden 2013-2018 indvandrede i gennemsnit 866 borgere fra udlandet til Aabenraa Kommune. I samme periode er indvandringen steget fra 742 borgere i 2013 til 974 borgere i 2018. Af de 974 indvandrede i 2018 er de 384 fra Tyskland. Ser man på de øvrige lande, indvandrer næstflest borgere fra Rumænien, efterfulgt af Ukraine, Sverige, Grønland og Storbritannien. Indvandringen fra Tyskland er stigende over tid. I

2013 indvandrede 274 borgere fra Tyskland, hvilket er steget til 384 indvandrede i 2018. Langt hovedparten af de tyske tilflyttere kommer fra det nordlige Tyskland – der er en begrænset andel, der kommer fra syd for Hamborg.

Blandt de 974 borgere, der i 2018 indvandrede til Danmark, var der 271 danske statsborgere, der returnerede til Danmark. Samtidig var der blandt de 384 borgere, der i 2018 indvandrede fra Tyskland, kun 250 tyske statsborgere. Det vil sige, at 134 indvandrere fra Tyskland har et andet statsborgerskab end tysk. Det er en sandsynlig forudsigelse, at en betydelig del er danske statsborgere, men drøftelser med virksomheder i Aabenraa Kommune kunne indikere, at der i nogle tilfælde kan være tale om østeuropæiske statsborgere, der fra en bopæl i Tyskland indvandrer til Danmark.

Tilsvarende udvandrede 643 borgere fra Aabenraa Kommune i 2018. Knap 40 pct. svarende til 240 borgere udvandrede til Tyskland, mens næstflest udvandrede til Rumænien (78 borgere) og Tyrkiet (25 borgere). Af de 643 udvandrede er de 185 danske statsborgere, mens 151 er tyske statsborgere. De danske statsborgere, der udvandrer, udgør altså knap 30 pct. af de samlede udvandrede, mens resten er udenlandske statsborgere.

Hvem flytter til og fra Aabenraa Kommune?

Som det fremgår af nedenstående tabel, var der i perioden 1. januar 2015 – 31. december 2018 i alt 12.701 personer, der flyttede til Aabenraa Kommune (inkl. indvandrede). I samme periode var der i alt 12.236 personer, der flyttede fra kommunen (inkl. udvandrede). Aldersfordelingen af de til- og fraflyttede viser, at Aabenraa Kommune i perioden 2015-2018 har oplevet en nettofraflytning på 643 borgere i aldersgruppen 10-29 år med en svag overvægt af kvinder.

Det må formodes, at en væsentlig andel af de fraflyttede i aldersgruppen 10-29 år er i aldersgruppen 17-22 år, således at fraflytningen skyldes studier. Når Aabenraa Kommune oplever en nettofraflytning i aldersgruppen 10-29 år skyldes det formodentligt, at kommunen ikke rummer et universitet og kun én videregående uddannelsesinstitution (UC Syd), hvorfor de videregående uddannelsesmuligheder er begrænsede inden for kommunegrænsen. Nettofraflytningen af borgere i 10-29 års alderen udmønter sig i, at Aabenraa Kommune har væsentligt færre borgere i aldersgruppen 20-29 årige, når der sammenlignes med landsgennemsnittet, jf. beskrivelsen af kommunens demografi på side 4.

Tabellen viser, at flytteaktiviteten, både hvad angår til- og fraflytning, er markant højest blandt de 20-29 årige, hvilket er identisk med trends for flytteaktiviteten på landsplan. Tabellen viser endvidere, at Aabenraa Kommune i perioden 1. januar 2015-31. december 2018 har oplevet en nettotilflytning på 432 borgere i aldersgruppen 30-39 år.

	Tilflyttede mænd	Tilflyttede kvinder	Fraflyttede mænd	Fraflyttede kvinder	Samlet balance
0-9 år	690	687	463	478	436
10-19 år	898	951	921	1115	-187
20-29 år	2436	2329	2741	2480	-456
30-39 år	1114	802	882	602	432
40-49 år	631	517	516	415	217
50-59 år	450	400	400	402	48
60-69 år	287	232	284	254	-19
70-79 år	117	98	95	100	20
80-89 år	20	30	22	42	-14
90-99 år	2	10	7	15	-10
100-109 år	0	0	0	2	-2
110 år +	0	0	0	0	0
I alt per køn	6.645	6.056	6.331	5.905	465
I alt til- og fraflytning	12.701		12.236		465

Tabellen viser antal til- og fraflyttede fordelt på aldersgrupper og køn i Aabenraa Kommune fra 2015-2018. Data opgjort ultimo året. Kilde: Danmarks Statistik.

Ovenstående data kan med fordel suppleres med informationer om, hvorfor til- og fraflytterne henholdsvis flytter til og fra Aabenraa Kommune. Denne viden kan være nyttig i forhold til vurdering af konkrete handlinger og indsatser for at øge tilflytningen og reducere fraflytningen. Aabenraa Kommune vil søge at indhente denne viden via spørgeskemaer til til- og fraflyttere, interviews med udvalgte til- og fraflyttere og køb af data hos Danmarks Statistik. Som det fremgår af handlingskataloget, foreslår Aabenraa Kommune endvidere, at der etableres individuelle møder med banker, ejendoms-mæglere og boligselskaber – altså aktører, der har et godt kendskab til til- og fraflyttere.

Aabenraa er en arbejdspladskommune og en pendlerkommune

Aabenraa Kommune er en arbejdspladskommune, der rummer flere arbejdspladser, end der er beskæftigede. I 2018 var der således 28.400 arbejdspladser mod en arbejdsstyrke på 27.300. Det gælder endvidere, at antallet af arbejdspladser i kommunen er vokset ganske betydeligt de senere år, hvor især etableringen af Sygehus Sønderjylland som et akutsygehus har spillet en væsentlig rolle. Aabenraa er således den by i Region Syddanmark, der har oplevet den næsthøjeste vækst i antal arbejdspladser i perioden 2011-2016.

Fordi kommunen rummer flere arbejdspladser, end kommunens egen arbejdsstyrke/antal beskæftigede kan besætte, er det nødvendigt dagligt at hente arbejdskraft ind fra andre kommuner samt fra udlandet. Aabenraa Kommune er således også en pendlerkommune, hvor mange beskæftigede hver dag pendler ind til arbejdspladserne i kommunen. En væsentlig forklaring på Aabenraa Kommunes status som pendlerkommune er, at kommunens infrastruktur og beliggenheden langs E45 motorvejen giver særdeles gode forhold for pendlere. Fra Aabenraa by er det således muligt at nå

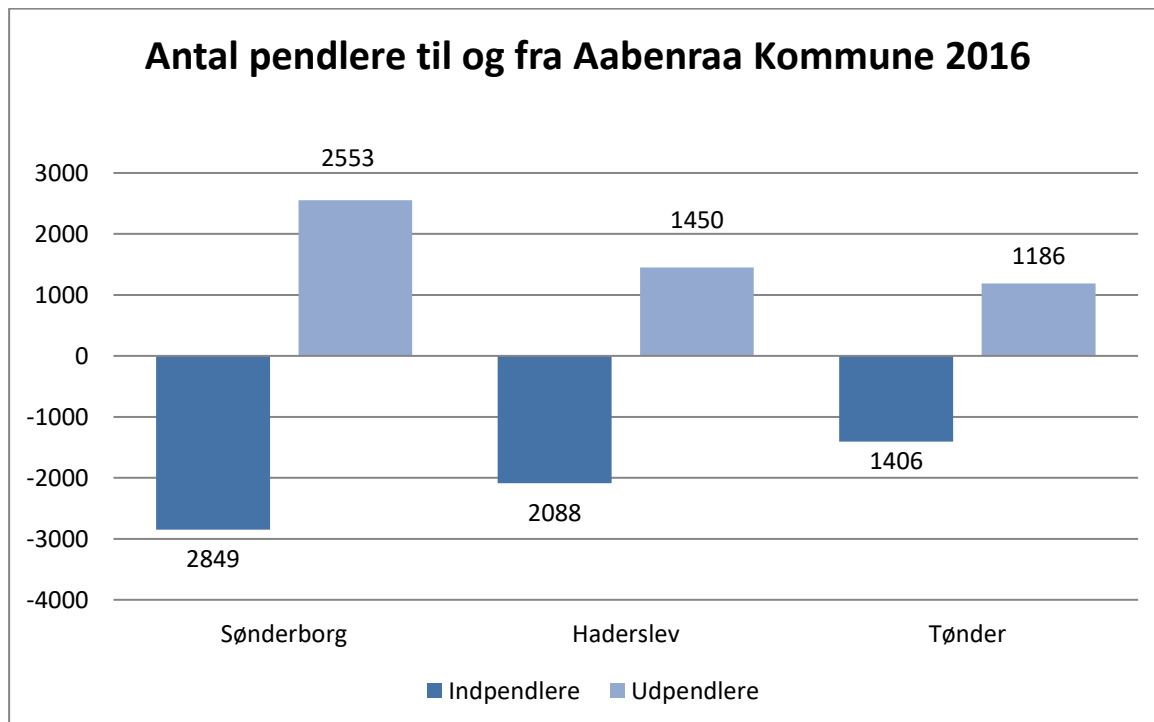
115.000 arbejdspladser inden for en halv time, og 370.000 arbejdspladser inden for en time. Disse gode forhold for kommunens udpendlere kommer naturligvis også indpendlerne til gode. En anden væsentlig forklaring på, at mange pendler ind til Aabenraa Kommune, er naturligvis også, at kommunen rummer mange attraktive arbejdspladser.

Aabenraa Kommune har et pendlerunderskud

I 2016 var der 7.800 borgere i Aabenraa Kommune, der hver dag pendlede ud af kommunen for at arbejde i en anden dansk kommune eller i udlandet. Det er således ikke blot differencen på de 1.100 mellem antallet af arbejdspladser og beskæftigede, som hver dag skal dækkes af indpendlere – der skal en del flere til.

I 2016 var der således 10.500 beskæftigede, der pendlede ind til arbejdspladser i Aabenraa Kommune fra øvrige danske kommuner og udlandet, hvilket giver et samlet pendlerunderskud på 2.700 personer. Dette tal dækker over en massiv vækst i pendleraktiviteten set i forhold til 2011, hvor indpendlingsaktiviteten er steget med 2.000 personer, mens udpendlingsaktiviteten i samme periode er steget med 700 personer.

Pendlingen til og fra de øvrige sønderjyske kommuner udgør ikke overraskende en væsentlig andel af den samlede pendleraktivitet. 60 pct. af indpendlerne kommer fra Sønderborg, Haderslev og Tønder, mens 2/3 af udpendlere pendler til de øvrige sønderjyske kommuner. Aabenraa Kommune havde i 2016 et pendlerunderskud ift. alle tre øvrige sønderjyske kommuner på samlet set 1.154 personer, hvor særligt pendlerunderskuddet ift. Haderslev er markant (638), efterfulgt af Sønderborg (296) og Tønder (220).

Figuren viser antal pendlere til og fra Aabenraa Kommune i 2016 ift. de tre sønderjyske kommuner. Kilde: Kontur, Region Syd.

Hvem er pendlerne, og hvor langt pendler de?

I 2016 var 36 pct. af indpendlerne beskæftigede inden for offentlig administration, undervisning og sundhed, 24 pct. inden for handel og transport, mens 12 pct. var beskæftiget inden for industrisektoren. Tilsvarende var 30 pct. af udpendlerne beskæftiget inden for offentlig administration, undervisning og sundhed, 24 pct. inden for handel og transport, mens 22 pct. var beskæftigede inden for industrisektoren.

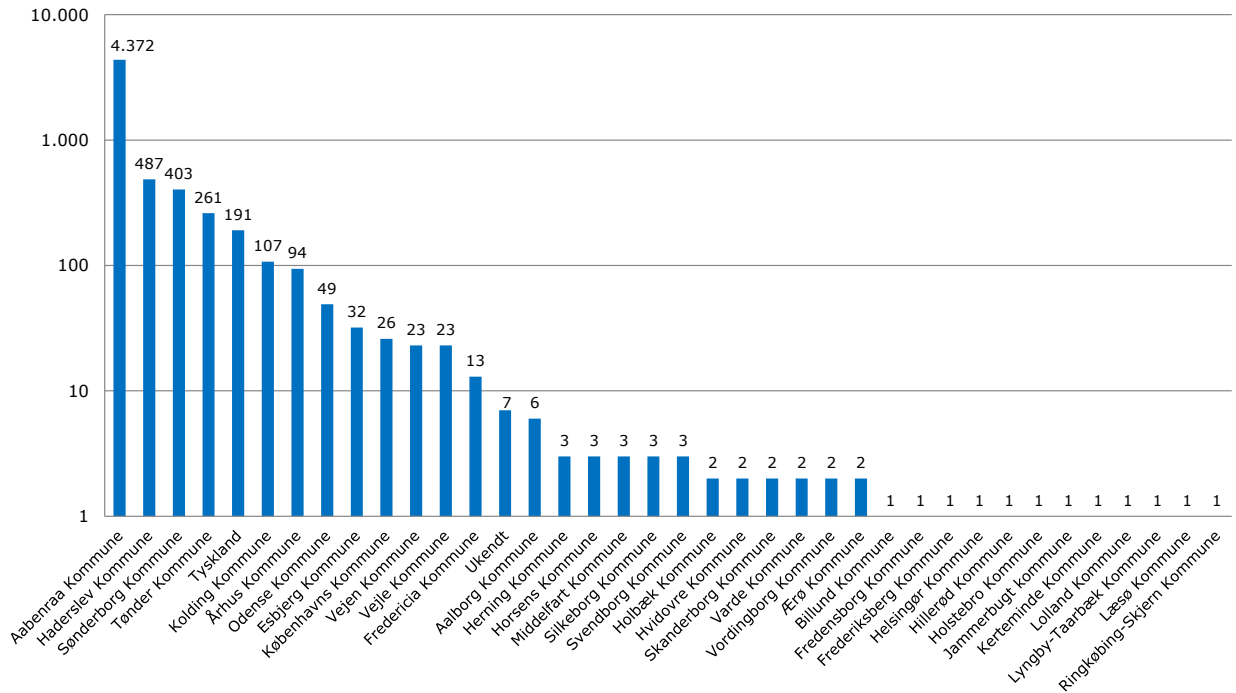
Ind- og udpendlerne pendler næsten lige langt for at komme på arbejde: Mens udpendlerne har en gennemsnitlig pendlingsafstand på 24,2 km til arbejde uden for kommunen, pendler den gennemsnitlige indpendler 24,6 km til en arbejdsplads i Aabenraa Kommune. 3.600 pendler mere end 40 km for at komme på arbejde i Aabenraa Kommune, mens 3.300 pendler mere end 40 km fra Aabenraa Kommune til et job uden for kommunen. For både ind- og udpendlerne gælder det, at det er ledere, samt lønmodtagere på høj og mellemniveau, der pendler længst. Ligeledes gælder det for begge grupper, at selvstændige pendler over korte afstande, herunder er der en meget stor andel af de selvstændige, der slet ikke pendler.

Det er i særlig grad de akademiske arbejdspladser, der varetages af indpendlerne. 55 pct. af akademikerarbejdspladserne i Aabenraa Kommune blev i 2016 varetaget af indpendlere, hvilket er markant højest i hele Sønderjylland, både i absolutte og relative tal. At så stor en del af Aabenraa Kommunes akademikerarbejdspladser varetages af indpendlere kunne indikere, at kommunen har et underskud af akademikeruddannede. Samtidig pendlede 37 pct. af kommunens egne borgere med en akademisk uddannelse ud til jobs i andre kommuner og i udlandet.

Aabenraa Kommunes egne ansatte pendler også

Per 1. september 2019 pendlede knap 30 pct. af Aabenraa Kommunes egne ansatte ind til en af kommunens mange arbejdspladser. 19 pct. af vores ansatte pendlede ind fra de tre sønderjyske kommuner – medregnes Kolding og Tyskland er tallet 24 pct. Næstefter Aabenraa Kommune er Haderslev Kommune den største bopælskommune for Aabenraa Kommunes ansatte: 487 af Haderslev Kommunes borgere pendlede hver dag ind til Aabenraa Kommune, mens 94 af vores ansatte er bosat i Aarhus Kommune.

Antal medarbejdere i Aabenraa Kommunes organisation per 1. september 2019
Fordelt per bopælskommune

Figuren viser antal pendlere blandt Aabenraa Kommunes ansatte per 1. september 2019. Figuren viser antal pendlere per bopælskommuner. Kilde: Aabenraa Kommunes Personaleafdeling.

Mål for bosætningsindsatsen

Aabenraa Kommune ønsker at styrke vores tiltrækning, modtagelse og fastholdelse, således at vi bliver en endnu mere attraktiv bosætningskommune via en række prioriterede indsætter over for de målgrupper, der skitseres på de efterfølgende sider. Målet er endvidere at øge kendskabet til Aabenraa Kommune som et attraktivt sted at bo, leve, arbejde og drive virksomhed i.

Det er vanskeligt at sætte et mål for en vækst i befolkningstallet i Aabenraa Kommune. Som så mange andre kommuner på afstand af Danmarks store byer er der udset til, at Aabenraa Kommune vil opleve et fald i antallet af borgere i den reproduktive alder – vi har så at sige den demografiske udvikling imod os. Samtidig oplever Aabenraa Kommune allerede nu et fødselsunderskud, altså at der dør flere, end der fødes, hvilket er vanskeligt at lave om på gennem kommunalt initierede handlinger. Samlet set er der en række forhold, som vi ikke har kontrol over, ift. at sætte et måltal for en samlet befolkningstilvækst.

Derimod kan vi iværksætte en række handlinger, der kan styrke vores tiltrækning, modtagelse og fastholdelse af nye borgere. Vi kan gøre noget for at ændre den demografiske udfordring, og vi kan tage fat, hvor vi kan gøre en forskel, hvilket udfoldes i handlingskataloget.

Vi ønsker at få flere til at flytte til Aabenraa Kommune, og vi ønsker, at færre flytter herfra igen. Med andre ord er vores mål at øge antallet af tilflyttere til kommunen og samtidig styrke vores indsats for modtagelse og fastholdelse.

Vi sætter et ambitiøst mål for væksten i antal tilflyttere. Over en femårig periode vil Aabenraa Kommune arbejde for at øge antallet af tilflyttere med 5 pct. 5 pct. skal måles i forhold til gennemsnittet af perioden 2013-2018 på 3.065 borgere, der flyttede til kommunen fra andre danske kommuner og fra udlandet. Realiseres dette mål, vil Aabenraa Kommune ultimo 2024 samlet set have 150 flere tilflyttere. Dette måltal omfatter alene tilflytninger og tager således ikke højde for fødsler, dødsfald og fraflyttere.

Vi vil gerne fastholde vores borgere, men på den anden side kan vi heller ikke stavnsbinde dem. Eksempelvis kan vi ikke forhindre, at unge mennesker tager til universitetsbyerne for at dygtiggøre sig, og vi ønsker heller ikke at gøre det. Derfor ønsker vi heller ikke at sætte et tal på, men alene konstatere, at vi gerne vil fastholde flere.

Derimod vil vi gerne sætte et måltal for, hvor mange borgere der flytter igen inden for en femårig periode efter at være flyttet til Aabenraa Kommune. Dette kræver imidlertid et bedre datagrundlag, således at vi kan se, hvor mange der i dag flytter igen inden for en femårig periode. Etablering af denne baseline er derfor en konkret handling i vores fremadrettede bosætningsarbejde.

Målgrupper for bosætningsindsatsen

Aabenraa Kommune ønsker at tiltrække nye borgere, som bidrager til befolkningstilvækst og Det Gode Liv, og som dermed gør Aabenraa til en endnu bedre kommune at bo, arbejde og drive virksomhed i. Disse borgere findes overalt, i alle aldersgrupper og i alle samfundslag, og alle er velkomne. Omvendt viser vores analyse, at der er bestemte grupper af borgere, som vi bør gøre en særlig indsats for at tiltrække, hvis vi skal imødegå de demografiske udfordringer, som prognoserne siger, vi vil stå overfor. Det er derfor oplagt, at Aabenraa Kommune fokuserer indsatsen, så den rettes mod disse borgere.

Derfor prioriterer vi vores bosætningsindsats, således at den målrettes seks målgrupper. De seks målgrupper er også valgt, fordi de hver især udgør en oplagt strategisk satsning ift. at synliggøre Aabenraa Kommune som bosætningskommune. Det betyder ikke, at andre målgrupper ikke er velkomne i Aabenraa Kommune, men at bosætningsindsatsen fokuseres der, hvor den har størst effekt. Det er vurderingen, at vi via konkrete handlinger kan øge tiltrækningen og styrke vores modtagelse og fastholdelse af netop disse målgrupper. Vi har identificeret følgende målgrupper:

- Pendlere
- Studerende
- Eksilsønderjyder
- Nyuddannede
- Storbysmåbørnsfamilien
- Udenlandsk arbejdskraft

Det skal bemærkes, at de seks målgrupper i nogle tilfælde kan være overlappende. Det ekstreme tilfælde er således den nyuddannede læge, der hver dag pendler fra Odense til Sygehus Sønderjylland i Aabenraa, hvor hun er født og opvokset, og retur til Odense, hvor hun bor sammen med sin mand og treårige tvillinger. Således kan lægen findes i fire ud af de seks målgrupper. På samme vis vil der også være et betydeligt overlap mellem udenlandsk arbejdskraft og pendlere fra udlandet, ligesom det er vurderingen, at det største potentiale blandt eksilsønderjyderne formentligt udgøres af storbysmåbørnsfamilien og nyuddannede.

Det skal også bemærkes, at Aabenraa Kommune løbende søger at blive klogere på de seks målgrupper. Flere af handlingerne i det efterfølgende afsnit omfatter således indhentning af mere viden og bedre data på vores målgrupper. Eksilsønderjyderne er et eksempel på en målgruppe, som vi ønsker at blive klogere på, f.eks. gennem køb af data, interviews og spørgeskemaundersøgelser, således at vi kan fokusere og prioritere vores indsatser. Også her er det vigtigt at understrege, at vores tilgang til bosætningsindsatsen er dynamisk, således at vi løbende kan justere vores mål, målgrupper og handlinger.

Endelig skal det bemærkes, at der under de seks målgrupper er givet eksempler på de handlinger, som Aabenraa Kommune vil initiere for at styrke vores tiltrækning, modtagelse og fastholdelse af den givne målgruppe. I det efterfølgende afsnit skitseres et omfattende katalog over de foreløbige handlinger, som Aabenraa Kommune vil initiere over for potentielle tilflyttere generelt og de seks målgrupper hver især.

Pendlere

Pendlerne er en meget vigtig målgruppe for Aabenraa Kommune. Tal fra 2016 viser således, at der hver måned er 10.500 beskæftigede, der pendler ind til en arbejdsplads i Aabenraa Kommune fra en anden dansk kommune eller fra udlandet. 8.900 pendler ind fra en anden dansk kommune og 1.600 pendler ind fra udlandet.

Særligt indpendlerne fra nabokommunerne, der udgør 60 pct. af den samlede indpendling, rummer et betydeligt potentiale. Da danskerne, som tidligere nævnt, flytter over korte afstande, og gerne intra-kommunalt og mellemkommunalt inden for samme region, er der et stort potentiale i at gå målrettet efter de sønderjyske pendlere – de er ganske enkelt nemmere at flytte. Potentialet i målgruppen accentueres også af, at der er tale om en meget stor målgruppe på sammenlagt 10.500, hvortil skal lægges deres evt. samboende familier. Som det fremgår af handlingskataloget, iværksættes en række handlinger, der skal vende pendlerstrømmen, således at pendlingen i højere grad sker ud fra og internt i Aabenraa Kommune.

Indpendlingen fra især Tyskland er også ganske betydelig. Data fra Aabenraa Kommunes arbejdsmarkedsanalyse viser således, at 10 pct. af de beskæftigede i kommunen har en udenlandsk adresse, og Aabenraa Kommune er formodentlig den kommune i Danmark, der har den største grænseoverskridende indpendling, hvoraf en stor del må formodes at være bosat i Tyskland. Brandingen overfor og servicen til pendlere fra Tyskland er derfor et af de vigtigste indsatsområder i vores handlingskatalog.

De studerende indgår ikke i de 10.500 indpendlende beskæftigede, men der er mange studerende, der pendler. F.eks. bor kun hver tredje EUC Syd studerende og hver fjerde UC Syd i Aabenraa Kommune, mens SOSU Syd oplyser, at en meget væsentlig andel af deres studerende bor uden for kommunen. Imidlertid fylder praktik/læreplads en væsentlig andel af uddannelsen ved disse tre uddannelsesinstitutioner, hvorfor de studerende har et måske endnu større incitament til at bosætte sig tæt ved praktikstedet/lærepladsen. Dette ændrer imidlertid ikke på, at en indsats overfor pendlere også bør omfatte indpendlende studerende.

Ser man på uddannelsessammensætningen i Aabenraa Kommune, så har vi en forholdsvis lav andel med en akademisk uddannelse, både når der sammenlignes med landsgennemsnittet og med nabokommunerne. Også her er der grund til at kigge mod pendlerne. Indpendlerne varetager således ca. 55 pct. af de akademiske jobs i kommunen. Kan nogle af disse flyttes, vil det ikke bare øge befolkningstallet, det vil også bidrage til en bedre balance i vores uddannelsessammensætning.

Pendlerne rummer en sidste undergruppe, som det er værd at kigge på: I Aabenraa Kommunes egen organisation er det således knap 30 pct. af de ansatte, der hver dag pendler ind fra især Haderslev, Sønderborg og Tønder. Denne undermålgruppe rummer således også et betydeligt potentiale, især fordi Aabenraa Kommune som arbejdsgiver kan iværksætte en vifte af oplysningskampagner.

Studerende

Aabenraa Kommune har et strategisk mål om at øge antallet af studerende. Det fremgår således af Aabenraa Kommunes Vækststrategi Sund Vækst 2018-2030, at Aabenraa Kommune ønsker at øge antallet af studerende. Der er udsigt til, at UC Syd og SOSU Syd får øget deres dimensionering på sygeplejerske og SOSU-uddannelserne. For UC Syd gælder det, at det af Finansloven for 2020 fremgår, at der fra 2021 kan ansættes 1.000 flere sygeplejersker, ligesom Finansloven lægger op til minimumsnormeringer på daginstitutionsområdet. Det må formodes, at der skal uddannes flere sygeplejersker for at kunne ansætte 1.000 flere og tilsvarende uddannes flere pædagoger for at kunne garantere minimumsnormeringer. Da UC Syd Aabenraa Campus netop har sygeplejerskeuddannelsen og pædagoguddannelsen som sine flagskibe, er der potentielt udsigt til vækst i antallet af studerende i Aabenraa Kommune.

Tilsvarende gælder det, at SOSU Syd har udsigt til flere SOSU-studerende, da dimensioneringen også her øges. SOSU Syd er endvidere en førende uddannelsesinstitution inden for det digitale og det velfærdsteknologiske område – forhold, der også underbygger attraktiviteten af uddannelsesinstitutionen ift. potentielle studerende fra hele landet.

For alle tre uddannelser gælder det endvidere, at Aabenraa Kommune, både som arbejdsgiver og som geografisk område, rummer meget gode praktikmuligheder og gode muligheder for efterfølgende beskæftigelse, hvilket accentuerer uddannelsernes attraktivitet ift. potentielle studerende fra hele landet.

Med afsæt i ovenstående står Aabenraa Kommune stærkt, når kommunen satser strategisk på at øge antallet af studerende bosiddende i kommunen – der er således udsigt til en større population af rekruttere bosætningsemner fra. Kommunens incitament for at øge antallet af studerende i kommunen er også, at ovenstående uddannelser understøtter Aabenraa Kommunes rekrutteringsstrategi inden for fagområderne, således at disse studerende er med til at skabe grundlaget for *Det Gode Liv*. Endvidere gælder det, at øget bosætning af de studerende vil medvirke til at imødegå den demografiske udvikling, hvor Aabenraa Kommune har udsigt til et markant fald i antal borgere mellem 0-64 år frem mod 2038.

Aabenraa Kommune vil stå klar med en intensiv indsats for at sikre øget bosætning blandt de studerende, når væksten i de studerende forventes at ske. Det er således den yngre generation, der er mest mobil og nemmest at flytte. Her er det vigtigt at understrege, at uddannelsesinstitutionerne er meget åbne for partnerskaber for at sikre en øget bosætning blandt de studerende. Det må således formodes, at øget bosætning tæt på uddannelsesinstitutionerne alt andet lige mindsker risikoen for frafald.

Eksilsønderjyder

”Eksilsønderjyde” er en betegnelse for en borger, der føler en stærk tilknytning til Sønderjylland, og som måske er født, opvokset og har taget sin ungdomsuddannelse her, og som kan have hele eller dele af sin familie her. Det er en sandsynlig formodning, at den typiske eksilsønderjyde flytter fra Sønderjylland umiddelbart efter endt ungdomsuddannelse for at tage en videregående uddannelse, f.eks. i en af de store universitetsbyer. Eksilsønderjyderne er en attraktiv målgruppe af flere årsager. Dels bidrager de til overordnet befolkningsvækst, dels formodes de at bidrage til en vækst i andelen af borgere med en videregående uddannelse.

For Aabenraa Kommune rummer eksilsønderjyderne et særlig stort potentiale. Hvert år er der således mange borgere i alderen 10-29 år, der forlader Aabenraa Kommune sandsynligvis for at tage en videregående uddannelse. På den anden side viser statistikker over tilflytning til Aabenraa Kommune, at aldersgruppen 30-49 år udgør en væsentlig andel af tilflytterne. En sandsynlig formodning er her, at en væsentlig andel af de tilflyttede borgere i denne aldersgruppe er eksilsønderjyder, der vender hjem efter endt uddannelse. Imidlertid kan de data, der er adgang til, ikke fastslå, hvor stor en andel af vores tilflyttere der har boet i kommune før, og dermed er eksilsønderjyder. Tal fra andre kommuner viser, at andelen er betragtelig: I Ringkøbing-Skjern og Fredericia Kommune har fire ud af ti, der flytter til kommunen, boet der før. Tilvejebringelse af et identisk datagrundlag for Aabenraa Kommune er en selvstændig handling i vores bosætningsarbejde.

Ift. konkrete handlinger og branding, der skal få flere til at bosætte sig i Aabenraa Kommune, udgør eksilsønderjyder en målgruppe i sig selv. Men eksilsønderjyder kan også bruges som et aktiv i branding, fx via sociale medier og via kampagner, der har fokus på at skabe et ambassadørkorps for Sønderjylland i universitetsbyerne.

Nyuddannede

Grundlæggende kan de nyuddannede inddeles i to hovedgrupper:

1. Nyuddannede, der dimitterer fra en uddannelsesinstitution i Aabenraa Kommune og måske allerede bor her.
2. Nyuddannede, der dimitterer fra en uddannelsesinstitution uden for kommunen

For den første gruppe tyder alt på, at der vil være en betydelig vækst i antallet af studerende på UC Syd Aabenraa Campus og SOSU Syd inden for de sundhedsfaglige og de pædagogiske uddannelser. Det betyder også, at der de kommende år vil være en endnu større bestand af nyuddannede at hente potentielle bosætningskandidater blandt eller fastholde de, som er flyttet hertil under studiet.

Imidlertid efterspørger kommunens arbejdspladser også kandidater med uddannelser, der ikke kan opnås inden for kommunegrænsen, men som uddannes uden for kommunen, herunder læger til sygehuset, tandlæger, jurister til Familieretshuset og transportsektoren samt økonomer til banksektoren. Denne målgruppe er Aabenraa Kommune meget opmærksom på, da vi kan indgå partnerskaber med virksomhederne i kommunen om tiltrækning af højt kvalificeret arbejdskraft OG nye indbyggere.

Storbysmåbørnsfamilien

Forskning viser, at danskerne ved højkonjunktur flytter mod provisen og landområderne. Selvom Danmark vurderes at være på vej mod en lidt lavere vækst de kommende år, så befinder vi os stadig i en højkonjunktur. Her er storbyfamilien med mindre børn en meget interessant målgruppe for Aabenraa Kommunes bosætningsindsats, også fordi denne målgruppe kan medvirke til at ændre på vores befolkningssammensætning. Det skal dog bemærkes, at denne målgruppe er meget interessant for samtlige kommuner i regionen, og vi vil være i benhård konkurrence med de øvrige kommuner om at tiltrække netop småbørnsfamilierne.

Meget tyder på, at vi allerede er gode til at tiltrække denne målgruppe. Borgere i aldersgruppen 30-39 år udgør således en af de største grupper af tilflyttere til Aabenraa Kommune. Det skyldes formodentligt, at vi har meget at tilbyde netop denne målgruppe: gode folkeskoler og daginstitutioner/dagplejere, gode indkøbsmuligheder, en fantastisk natur og ikke mindst et meget stort udbud af parcelhuse til overkommelige priser, som er den mest efterspurgte boligform blandt børnefamilierne. Vi har behov for at lære målgruppen endnu bedre at kende, så vi kender deres familieforhold, herunder antal børn, og deres motivation for at flytte til Aabenraa Kommune. Dette styrkede vidgrundlag er en selvstændig handling i bosætningsindsatsen.

Denne målgruppe forudsætter en opmærksomhed på "Job til to". I mange tilfælde vil begge voksne i et par selv finde beskæftigelse inden flytning til Aabenraa Kommune. Imidlertid kan der også være tilfælde, hvor kun én af partnere har et job ved tilflytning til kommunen, og her kan det være fornuftigt at gøre en særlig indsats for den medfølgende ægtefælle. Vi skal derfor være parate til at yde en ekstra indsats, der kan skabe grundlaget for, at der på sigt er job til to. Derfor er en "PartnerJob forsøgsordning" en selvstændig indsats i vores handlingskatalog. Det er samtidig et tilbud, der kan øge vores chancer i konkurrencen om de attraktive småbørnsfamilier.

Ved tiltrækning af storbysmåbørnsfamilien gælder det endvidere, at vi bør have opmærksomhed på at styrke vores modtagelse og vores indsats for at fastholde disse familier. Den sønderjyske kultur er anderledes end kulturen i storbyerne, og vi skal være opmærksomme på at sikre integration i lokalsamfund, foreninger og andre steder, hvor tilflytterne kan møde de lokale.

Udenlandsk arbejdskraft

I 2016 pendlede ca. 1.600 arbejdstagere ind fra udlandet til en arbejdsplads i Aabenraa Kommune, hvor de varetog alt fra specialistfunktioner i industrien, over jobs i sundhedssektoren og til faglærte og ufaglærte jobs inden for håndværkersektoren, produktionsvirksomheder, landbruget og servicebranchen. Den udenlandske arbejdskraft er således en vigtig ressource for Aabenraa Kommune og for vores virksomheder. Helt analogt til målgruppen af pendlere fra andre danske kommuner udgør den indpendlende, udenlandske arbejdskraft en vigtig målgruppe, som der bør gøres en ekstra indsats for. Erfaringerne fra Frederikshavns Kommune viser, at en særlig indsats over den udenlandske arbejdskraft og deres medfølgende ægtefæller, har haft en positiv indvirkning på arbejdskraftudbuddet, men også på, hvor mange der bosætter sig. Indsatsen har blandt andet omfattet en dedikeret bosætningskoordinator, unikke sprogskoletilbud og et tæt samarbejde med virksomhederne.

Drøftelser med lokale virksomheder kunne indikere, at der blandt målgruppen af udenlandsk arbejdskraft mangler viden om, hvordan man flytter til Danmark og til Aabenraa Kommune. Hvilke lovmæssige formaliteter skal overholdes, og hvordan sker flytteprocessen helt lavpraktisk trin for trin? Disse centrale spørgsmål vil Aabenraa Kommune være meget opmærksomme på at kunne adressere, således at potentialet for øget bosætning blandt udenlandske indpendlere øges endnu mere.

Imidlertid er det også vigtigt at have fokus på den udenlandske arbejdskraft, der allerede er flyttet til Aabenraa Kommune. Vi skal sikre, at den udenlandske arbejdskraft bliver endnu bedre modtaget og budt velkommen til Aabenraa Kommune. Og vi skal

gøre en ekstra indsats for den medfølgende familie for at understøtte integration i lokalsamfund, foreninger og skolesystemet og for at sikre en ægtefælles tilknytning til arbejdsmarkedet. Også her vil forsøgsordningen med en Partnerjob-ordning være et vigtigt aktiv.